

คำวินิจฉัยของ นายอุระ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๗/๒๕๕๓

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เรื่อง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยื่นคำร้องอุทธรณ์ต่อศาลรัฐธรรมนูญคัดค้านว่า มติของพรรคเอกภาพ มีลักษณะตามมาตรา ๕๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ

ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายเนวิน ชิดชอบ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ร้อง ได้แถลงข่าวต่อสื่อมวลชน โดยไม่ได้ปฏิบัติตามมติของพรรคเอกภาพ พรรคเอกภาพจึงได้มีมติในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ ให้พ้นจากสมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกพรรคเอกภาพ ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องและแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ตามข้อบังคับของพรรคเอกภาพ การกระทำความผิดตามหมวด ๓ ว่าด้วยวินัยและจรรยาบรรณของสมาชิกพรรค ในกรณีที่สมาชิกของพรรคถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด จะต้องมีคณะกรรมการทำการสอบสวน และสำหรับสมาชิกพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ด้วย การสอบสวนจะต้องกระทำต่อหน้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้น เว้นแต่ผู้นั้นจะไม่เข้าร่วมพิจารณาเกินสามครั้ง และการจะมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพ ต้องเป็นมติของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรค และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรค และมติดังกล่าวจะต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนคณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคทั้งหมด และการลงมติให้ลงคะแนนลับ ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ มีกรรมการบริหารพรรคเข้าประชุมจำนวน ๑๖ คน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคเข้าประชุมจำนวน ๓ คน รวมทั้งหมดจำนวน ๑๙ คน จากจำนวนทั้งหมด ๒๖ คน และไม่ได้ลงมติดลับ ผู้เข้าร่วมประชุมบางคนไม่ได้ลงมติเห็นชอบให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกภาพ จึงขัดต่อข้อบังคับของพรรคเอกภาพ และไม่มีผลบังคับได้ ตามข้อบังคับของพรรคเอกภาพ ข้อ ๑๓ (๔) ข้อ ๑๗ ข้อ ๑๘ ข้อ ๑๙ และข้อ ๒๐ วรรคสอง และไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๒ และผู้ร้องได้อ้างอีกว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย และต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ โดยหลักการดังกล่าว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน พรรคการเมืองจะต้องส่งเสริมในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย และตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ วรรคสาม มติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองจะขัดต่อ

สถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไม่ได้ การดำเนินการของพรรคเอกภาพ และมติคณะกรรมการบริหารพรรคเอกภาพ ไม่ชอบด้วยข้อบังคับพรรคเอกภาพ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงไม่มีผลบังคับได้

ศาลรัฐธรรมนูญได้เปิดโอกาสให้พรรคเอกภาพชี้แจงก่อนการวินิจฉัยคดี

พรรคเอกภาพชี้แจงว่า มติของพรรคเอกภาพเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ ยังมีได้มีความครบถ้วนสมบูรณ์อย่างเป็นทางการแต่อย่างใด เพราะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๒ วรรคสี่ บัญญัติไว้ว่าให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งรายงานหรือเอกสารเกี่ยวกับการมีมติดังกล่าวไปยังประธานรัฐสภา และนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งพรรคเอกภาพยังมิได้ดำเนินการ เพราะพรรคทราบดีว่ามติข้างต้นเป็นจุดเริ่มต้นเท่านั้น

กรณีมีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า มติของพรรคเอกภาพเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ ที่ให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกพรรคเอกภาพมีลักษณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสาม หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อที่อ้างว่า คณะกรรมการบริหารพรรคเอกภาพได้มีมติให้ผู้ร้องพ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคเอกภาพก็คือ มติของคณะกรรมการบริหารของพรรคเอกภาพ เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ ซึ่งผู้ร้องโต้แย้งว่า ก่อนที่คณะกรรมการบริหารพรรคเอกภาพจะมีมติให้ผู้ร้องพ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคเอกภาพ คณะกรรมการบริหารพรรคเอกภาพไม่ดำเนินการตามข้อบังคับของพรรคให้ครบถ้วนกล่าวคือ จะต้องมีการกล่าวหาโดยตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นสอบสวนข้อเท็จจริง ให้โอกาสผู้ร้องชี้แจงข้อกล่าวหา มติจะต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองทั้งหมด และการลงมติให้ลงคะแนนลับ ตามข้อบังคับข้อ ๑๗ ข้อ ๑๘ ข้อ ๑๙ และข้อ ๒๐ ตามคำร้องเพิ่มเติมของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องได้ไปเปิดตัวในงานวันเกิดของหัวหน้าพรรคชาติไทย และปราศรัยหาเสียงช่วยพรรคชาติไทยที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คณะกรรมการบริหารพรรคเอกภาพเพียงแต่มีมติให้กล่าวคำขอโทษต่อสมาชิกพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรคเอกภาพ กล่าวคำขอโทษต่อบุคคลหรือคณะบุคคลที่อาจได้รับความเสียหายเนื่องจากการปราศรัยร่วมกับพรรคชาติไทยที่จังหวัดร้อยเอ็ด และยุติบทบาทในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับพรรคการเมืองอื่นโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากพรรคเอกภาพ มิได้เป็นคำกล่าวหาว่า ผู้ร้องทำผิดวินัย และจรรยาบรรณของสมาชิกพรรคตาม

ข้อบังคับของพรรค เมื่อศาลรัฐธรรมนูญให้พรรคเอกภาพชี้แจง พรรคเอกภาพก็ชี้แจงว่า มติของพรรคเอกภาพเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ ยังมิได้มีความครบถ้วนสมบูรณ์อย่างเป็นทางการแต่อย่างใด เพราะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๒ วรรคสี่ บัญญัติให้ดำเนินการแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองและประธานรัฐสภา พรรคเอกภาพยังไม่ดำเนินการ เพราะมติของคณะกรรมการบริหารพรรคเอกภาพดังกล่าวเป็นเพียงจุดเริ่มต้น ไม่ได้ยืนยันว่ามติของคณะกรรมการบริหารพรรคเอกภาพเป็นมติที่ถูกต้องชอบด้วยข้อบังคับของพรรคและกฎหมายแล้ว และที่ปรากฏข้อเท็จจริงตามคำร้องเพิ่มเติมของผู้ร้องว่า หลังจากผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๓ พรรคเอกภาพได้มีการประชุมอีกครั้ง คราวนี้มีมติด้วยคะแนนเสียงมากกว่าสามในสี่ของจำนวนคณะกรรมการบริหารพรรคเอกภาพ ข้อนี้ผู้ร้องก็ได้แย้งว่า คณะกรรมการบริหารพรรคเอกภาพไม่ดำเนินการตามเงื่อนไขของข้อบังคับของพรรคเอกภาพ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๒ เห็นว่า พรรคเอกภาพไม่มีพยานบุคคลหรือเอกสารหลักฐานยืนยันว่ามติของพรรคเอกภาพให้สมาชิกภาพของผู้ร้องสิ้นสุดลงนั้น ชอบด้วยข้อบังคับของพรรคเอกภาพ และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว ข้ออ้างของผู้ร้องมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ เชื่อว่ามติของคณะกรรมการบริหารของพรรคเอกภาพเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ ที่ให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกพรรคเอกภาพ ไม่ชอบด้วยข้อบังคับของพรรคเอกภาพและไม่ชอบด้วยกฎหมาย มติดังกล่าวจึงไม่มีผลบังคับได้ ดังนั้น จึงไม่มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า มติของพรรคเอกภาพเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ ที่ให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกพรรคมีลักษณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ วรรคสาม หรือไม่

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

นายอรรถ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ